

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 703/2020 rd

Svar på skriftligt spørgsmål om höjning av läropliktsåldern och dess kostnader för kommunerna

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spørgsmål SS 703/2020 rd undertecknat av riksdagsledamot Jussi Wihonen /saf:

Har coronaepidemin och de ekonomiska problem den medför beaktats i planerna för att förlänga läroplikten,

har man beaktat de ekonomiska problem som coronaepidemin orsakat kommunerna,

varför riktas åtgärderna och finansieringen inte direkt till personer med svårigheter i skolgången och

har regeringen övervägt att när kommunernas ekonomiska skyldigheter ökas, minskar skolornas resurser, vilket försämrar studiekvaliteten för alla elever?

Som svar på detta spørgsmål anför jag följande:

Lagändringen om utvidgningen av läroplikten har beretts sedan hösten 2019 med utgångspunkt i att reformen träder i kraft den 1 augusti 2021 och i praktiken tillämpas första gången på den åldersklass som avslutar den grundläggande utbildningen våren 2021. Coronaepidemin och de ekonomiska utmaningar den medför har givetvis identifierats under beredningen av propositionen. Även när utkastet till regeringens proposition var på remiss lyfte i synnerhet kommuner och utbildningsanordnare fram aspekter med anknytning till ekonomiska svårigheter till följd av coronaepidemin. Remissvaren har tagits på allvar och coronaepidemins inverkan på tidtabellen för verkställandet av reformen har bedömts utifrån dem. Trots responsen har det dock ansetts motiverat att hålla sig till den ursprungliga tidtabellen för beredningen och ikraftträdandet av propositionen.

Coronaepidemin och de ekonomiska utmaningarna i anslutning till den har självfallet förändrat utbildningsanordnarnas verksamhetsmiljö. Det är dock viktigt att komma ihåg att det finns en tid även efter epidemin. Utvidgningen av läroplikten handlar främst om tiden efter coronapandemin och att svara på de utmaningar som finns då. En utvidgning av läroplikten garanterar varje ung person möjlighet att avgiftsfritt avlägga examen på andra stadiet, vilket höjer utbildnings- och kompetensnivån samtidigt som sysselsättningsgraden. År 2018 var sysselsättningsgraden bland personer i åldern 18–64 år utan examen efter grundskolan 45 procent, medan den var 71 procent

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 703/2020 rd

bland personer med examen på andra stadiet. Det är en mycket anseelig skillnad. Sedan 2003 har sysselsättningsgraden bland personer med examen på andra stadiet ökat mest, med 3,9 procentenheter. Sysselsättningsgraden för personer som saknar examen efter grundskolan har däremot sjunkit med 5,2 procentenheter. För de sistnämnda är arbetslöshetsgraden klart högre än i andra grupper: 20 procent av personerna i åldern 18–64 år utan examen var arbetslösa 2018.

Reformen föreslås träda i kraft en åldersklass åt gången, vilket för sin del skulle differentiera effekterna av genomförandet av reformen och kostnaderna även för utbildningsanordnarna. Det centrala målet med propositionen är att höja sysselsättningsgraden. Om ikraftträdandet av reformen skjuts upp, skjuts därför även propositionens positiva sysselsättningseffekter på framtiden. Om ikraftträdandet senareläggs, skjuts på motsvarande sätt också de ungas möjligheter att avgiftsfritt och på lika villkor avlägga examen på andra stadiet upp. Enligt regeringspropositionen kommer kommunerna att ersättas för kostnaderna till fullt belopp och till 100 procent med statlig finansiering. De faktiska kostnaderna för gymnasieutbildning och yrkesutbildning kommer även i fortsättningen att följas upp årligen.

I samband med beredningen av regeringens proposition har man också granskat alternativa metoder för att uppnå de mål som fastställts för utvidgningen av läroplikten. Ett alternativ kunde till exempel vara tilläggsresurser i form av riktade åtgärder inom den grundläggande utbildningen, om man kan identifiera de individer vars kunskaper riskerar att bli på en sådan nivå att de löper risk att hamna utanför utbildningen efter den grundläggande utbildningen eller inte klarar av studierna på andra stadiet. Här blir det emellertid problematiskt att dels fastställa vad som utgör en tillräcklig kunskapsnivå, dels att identifiera vilka elever som behöver riktade åtgärder.

Det är klart att tillräckliga stödåtgärder ska riktas också till de elever som stöter på svårigheter under skolgången. Forskning visar dock att det inte finns ett entydigt orsakssamband mellan svårigheter under den grundläggande undervisningen och avbrutna studier på andra stadiet. Det är visserligen så att vissa av dem som har haft svårigheter i den grundläggande utbildningen också utgör målgruppen för den utvidgade läroplikten, dvs. de unga som inte får examen på andra stadiet. OECD:s PIAAC-undersökning visar att mer än en tiondel av den vuxna befolkningen har otillräcklig kompetens för samhällets nuvarande behov. Det är anmärkningsvärt att en stor del vuxna med låg kompetensnivå ändå har sysselsatts. Den låga kompetens som uppmätts i undersökningen berättar således inte ensam att kompetensnivån är för låg för att möjliggöra sysselsättning. Utifrån en bedömning av Rådet för utvärdering av den ekonomiska politiken (Seuri, Uusitalo & Virtanen 2018) vet man att cirka var tredje ung person som inte fortsätter till utbildning på andra stadiet har gått ut grundstadiet med över 7 i medeltal, vilket gott och väl borde vara tillräckligt för studier på andra stadiet. Av dem som direkt gått vidare till andra stadiet från grundskolan med ett klart svagare medeltal på under 6 avlägger nästan 80 procent examen. Detta tyder på att en mycket stor del av dem som avbrutit utbildningen på andra stadiet inte har en otillräcklig kunskapsnivå när de går ut grundskolan.

Att utvidga läroplikten är bara ett delområde i de åtgärder som regeringen beslutat om för att stödja kvaliteten på alla elevers och studerandes studier. Utvidgningen av läroplikten stöds inom både den grundläggande utbildningen, yrkesutbildningen och gymnasieutbildningen genom olika

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 703/2020 rd

utvecklingsprogram. Våren 2020 inleddes utvecklingsprogrammet för kvalitet och jämlikhet inom den grundläggande utbildningen 2020–2022. Åtgärderna inom utvecklingsprogrammet Utbildning för alla omfattar bland annat att minska skillnader i inläring, förbättra de grundläggande färdigheterna, stärka stödet till barnen samt stärka lärarnas kompetens. Dessa åtgärder stärker den grundläggande utbildningens möjligheter att erbjuda var och en tillräckliga färdigheter att klara av utbildningen på andra stadiet, vilket stöder uppnåendet av målen för utvidgningen av läroplikten. Inom ramen för utvecklingsprogrammet Utbildning för alla satsar man under tre års tid 180 miljoner euro på den grundläggande utbildningen och 125 miljoner euro på småbarnspedagogiken.

Som en del av utvidgningen av läroplikten riktas tilläggsresurser till handledning av läropliktiga inom den grundläggande utbildningen, utbildningen i övergångsskedet, gymnasieutbildningen och yrkesutbildningen. För att säkerställa en effektiv och högklassig användning av dessa resurser inledde undervisnings- och kulturministeriet år 2020 ett gemensamt utvecklingsprogram för studiehandledningen på grundskole- och andra stadiet. För genomförandet av utvecklingsprogrammet har 19,0 miljoner euro reserverats per år, varav 14,7 miljoner euro är permanent finansiering som reserverats för att utvidga läroplikten, och dessutom 4,3 miljoner euro projektfinansiering. Målet med utvecklingsprogrammet är att stödja och stärka studiehandledningens genomförande och systematisering i den grundläggande utbildningen och på andra stadiet. Utvecklingsprogrammet för kvaliteten och jämlikheten inom yrkesutbildningen Rätt att kunna inleddes 2020 och fortsätter till slutet av 2022. Under tre års tid utvecklar man yrkesutbildningen med totalt 270 miljoner euro.

Meddelandet som regeringen vill sända till de unga genom reformen av läroplikten är att varje ung person är viktig. En gedigen grundkompetens, tillräcklig och studiehandledning av hög kvalitet och en smidig övergång till studier på andra stadiet är nödvändigt för att möjliggöra en sömlös studieväg för alla unga. Dessutom är det lika viktigt att studierna på andra stadiet framskrider och leder till examen. Genom att utvidga läroplikten och genom avgiftsfri utbildning på andra stadiet investerar man i att höja de ungas kompetensnivå. Med dessa åtgärder bygger regeringen en framtid för ungdomar och hela Finland.

Helsingfors 16.10.2020

Undervisningsminister Li Andersson